

HORTOBÁGY.

DEBRECZENI HETILAP

KÖZHASZNU ÉS MULATTATÓ TARTALOMMAL.

30. szám.

Első évfolyam. 1862.

Nov. 21.

Levéltöredékek.

London. 1862. aug. 27.

Reám nézve szerencse, hogy az eddigi utközben látottakat vázlatosan veled közleni el nem mulasztottam, itt már képtelen volnék azokról hacsak magamnak is számot adni. Oly képzeletet haladó nagy ez a város s benne minden, hogy innét sehova vissza nem látok, legfeljebb haza. A nagy köd és gőz eltakar előlem minden közelebbi képet, rajta keresztül csak a tőlem legtávolabb esőt: hazánk szomorú képét látom.

Azt is hijába kísérelném meg, hogy a testi lelki szemeim előtt itt feltárult nagyságot előtted megfoghatóvá tegyem, kivált mig itt vagyok, mert látni, a látottak felett gondolkozni, s a gondolatokat leírni nincs idő, mert a mi idő van, az igen drága. Azon 12 nap, melyet itt töltöttem, a lehető legjobban felosztva is kevés arra, hogy az ember egyebet tehessen mint lászon, halljon s remélje, hogy később, mikor mire alkalom lesz, egyenkint majd eszébe jut. Annálfogva megadom magamat a lehetlenségnek s te lásd, hogy töltöm ki ezt a papirosat, pedig talán legjobban tennék ha triesti Schmidt barátunk innen néhány évvel ez előtt hozzám érkezett, szórol szóra emlékezetemben maradt következő tartalmu levelét: „Kedves barátom! én fél év óta itt tartózkodom. London oly nagyszerű, hogy 1000 rizma papiros is kevés volna leírására, maradok stb.” miután már lefordítottam, aláírnám s bépecsételném, hanem tartok tőle, hogy megkeveléselőd.

Nem az foglalja el itt embert leghathatósabban a mi itt van, hanem hozzá hasonlítva a mink nincs, és a mink van is, hogy milyen. Ide nem való az a nóta: „volnék csak király” mert itt a közszellemé magáé a hatalom és mindenki a ki csak gentelman, mivé a magas tetejü kalapon kívül a magaviselet is tesz, ugy is kiegészítő része a királynak, ha ugy tesszik a királynénak. Csak a tolvajoknak, zsebmetszőknek és — hogy fel ne ösmertessenek, szintén magas tetejü kalapban járó, tudományosan mivelt — csalóknak van kisebb gondjuk a haza dolgaira mint magukra.

Itt minden az történik a mit a nép többsége akar, és hogy ez — bár nem mindig a legrövidebb uton, mint szoktak ott, hol „kiki magának, mint a liba:” — hanem nagyon sokban messzeható intézkedések által jót akart, az ugyan meglátszik.

Itt a gond minden legkisebb készletig kiható; pedig azt kellene hinni, hogy e tömkelegben a mozdulatlanságnak megátalkodottnak kellene lenni s minden józan célzásnak belefutadni; a célszerűség mindenben a legnagyobb egyszerűség segélyével van megoldva; mindennemű intézmény oka a legeggyűbbek által is felfogható. Példaul világos és megnyugtató, hogy miért van nagy behozatali váma a dohányfélékre, miért szorul ki a kávéval való versenyből a cichoria, és hogy miért épen ennyi vagy annyi a vám egyik vagy másik cikkre, mig nálunk az e félék sokszor bemohosodó alapját csak egyes állambölcsek ráfogó véleménye teszi; világos, hogy miért van a rendőröknek, zsebeikben rejtegetett botocskáikkal oly nagy erejük; azért mert ők oly jó, akaratteljes, szolgálatkés szives és nyájas urak, azonkívül mind fiatal és a legszebb emberek, s csak azért nem állunk velök szóba, mert nem tudunk két hétre valót se angolul, ők meg aligha tudnak öt perczre valót is magyarul. Világos hogy miért nem lát az ember katonát, annak a kevésnek is a mi van, szolgálaton kívül mért kell letenni a kardot és lenni polgárnak ugy mint másnak; világos hogy mire való az adó, szóval világos minden, még az is a mit én nem tudok, hogy miképen van. Nálunk csak az az egy világos, hogy rosszul állunk. A miből Istenen kívül mint legfőbb jótól Angolhonban valami csak származik, az a törvény tisztelete. Hogy vagyunk mi e részben, arra csak azt mondom, hogy jaj nekünk!

Azért, hogy az itteni dolgokat annyira dicsőitem, nem vagyok ugy elfogulva, hogy semmi de semmi rosszat se vettem volna észre. Bizonyos, hogy az angolok önössége előtörik, mikor a nem szorosan angol nemzettesttel van ügyök, ki felé részvesztés, a hol fegyvert forgatnak ott kegyetlenek és elhőzzák Indiából a mit lehet, még pedig fizetés, például a törzs főnökök alul az ágyat, oltáraikra kékjet.

Azzal, hogy majd egyik majd másik szenvedő nép javára népgyűlésekben hangos részvét nyilvánul, mint most például a Garibaldi ügyben, — magát senki el ne higgye, én abban alig látok egyebet mint igényt s lekötelezést arra, hogy köszönjék meg az érdeklettek, ha oly hatalmas nemzet mint az angol, rólok megemlékezni hajlandó, mert ennél tovább menni, — itt is csak úgy mint máshol, nem annyira a szív, mint az ész kormányozván — vagy nem akar, vagy talán nem bír. S nem kell felejtetni, hogy a mit a nép igazán akar, az itt meg is történik.

Rettentő nagy itt az erkölcsi és emberi törvények czégéres áthágóinak száma, hanem ezeket még a rendőr sem látja, én is csak elbeszélésekből tudok rólok, és azon intésekből, melyek szerint még otthon is vigyáznunk kell, hogy ez elmivelődött emberek finom kezei el ne érjenek. Azonban e részben talán legkevesebbet vehetünk az angolok szemére, nálunk is akadnak olyanok, kik jobban szeretik a másét, mint a magokét. Az angolok meg azt kérdik, lehet-e nálunk bátorságban utazni, lehet, de nem lesz nagy csuda, kivált ha az utonállók úgy sokasodnak, hogy ezt nem sokáig fogjuk mondhatni.

Melyik közbátorság hát az, a melyért a fegyveres erő fenn áll? Lehet, hogy nem jól veszem fel a dolgot. Lehet, hogy jobb volna ha magunk birnánk fegyverrel.

A mi idejövetelem okozója volt: a világkiállításban három napot töltöttem. Nagyon szépen kiterveztem volt magamban: mint kutatom fel minden részét s mint teszek benne jegyzeteket mindenről; mind ezzel azonban fel kellett hagynom, ha azt akarom, hogy elmondhassam, hogy nemcsak a kiállítási palotában, de Londonban is voltam, s ebbe nem csak úgy betekintettem. — A kiállítási palotát három nap alatt csak befutkározni lehet, de bejárni úgy, hogy ennek valami sikere legyen, nem. Már maga a tájékozás sok időt vesz el, még többet a hazai kiállítmányoknál oly szívesen való gyakori megállapodás. Igaz, hogy az szegényes, s képviseljen bármely nagy értékű természeti kincseket, jelentéktelen lesz mind addig, míg ezeket jobban értékesíteni nem tudják; de szerencsére elég jó helyen, és csinnal van kiállítva, annyira, hogy némi vigasztalódással akadtam itt ott oly osztályra, a melynek silány tárgyai gondatlanul, hanyagul vannak összehányva. Szomorú vigasz. Hová lesz annak a sok millió mérő buzának, sok ezer mázsa gyapju és dohánynak az ára? Éven át mind felmegy, nem takarítunk meg semmit, sőt örülnünk kell, ha azoknál, kik most itt a Kohinoort, a déli csillagot, meg az ó megszámlálhatlan sokaságu művészeti és iparkincseinket mutogatják, adósságot csinálhatunk. Ezek képviselnek igazán nagy értéket! vigyázzunk, hogy maholnap földünk is az övék ne legyen, mi pedig csak az ó nap-számosaik.

A múlt vasárnapot Brighthonba való kirándulásra használtuk. Kivülünk még vagy 10000 kiránduló volt, angolok és egyebek, a francia ruha általánossága miatt nincs mód a nemzetiségeket egymástól megkülönböztetni. — E többnyire kéjlakokból álló tengerparti város és tengeri fürdőhely mintegy 90 angol, vagyis körülbelöl 20 magyar mértföldnyire fekszik Londontól. Ide járnak a londoniak zöldbe, majd annyira mint Pest Debreczentől; hanem könnyű nekik, mert nálunk Kabára sem lehet rövidebb idő alatt, s kevesebb pénzért jutni, mint Londonból Brighthonig. Az oda és visszautazás két-két órát vesz igénybe, sőt a posta vonat 1 $\frac{1}{4}$ óra alatt ér oda. — Kíváncsiságomat, hogy milyen a szabad nyílt tengerben való fürdés, kevés pénzen kívül vagy két óráig tartó erős fázzással fizettem meg.

Még az angolok is tudják, hogy erős szenvedélyünk a pipázás, mert bár a vasuti kocsikban nem engedtetik meg, a mi konduktorunk — látva, hogy egy osztályban nyolczan mind magyarok vagyunk, — egyenesen felszólított minket, hogy füstöljünk. Mégis egyike ezen nyolcz magyarnak, ki pedig nálam még erősebb dohányos, azt kérdezte tőlem: fognék-e még valaha külföldre magyar ruhában utazni? mire én azt feleltem, hogy csak abban. Én úgy találom, hogy vele magunknak épen semmi bajt nem csinálunk, ellen-szenvet fel nem idézünk, netaláni kellemetlenségek ellenében pedig a külföldiek ruházatát óvszernek nem tartom. — „Igen, de bámulják!“ — Csak addig, míg meg nem ismerik. S miért ne ismernék meg? miért rejtsük el magunkat előlük? Itt Londonban például már nem igen nézik, hacsak másképen feltűnőleg nem viseljük magunkat, — mert a kiállítás alatt láttak már magyart magyar ruhában.

Másodszor is meglátogattam a kristály palotát, épen midőn már említettem kertjében Blondin torony magasságban kifeszített kötélén járt kelt és targonczát taszított, a mi nekem csak azon megjegyzésre ad alkalmat, hogy jobb volna ha emberfeletti ügyessége valami hasznosabban nyilatkoznék. Egyébiránt van itt ember egyébire is, és épen azért talál itt működési tért, és élélhetési módot minden emberi és nem emberi rendkivüliség. Ily roppant népességtől kitelik, hogy aránylag megfizesse azon fáradságot, melylyel a 8 éves Natháliát édes apja, a kötélén, nyaktörő állásokban szép arcza bájai kifejtésére megtanította, és azon dobolást, melyet egyik szinpadon egy 3 éves fiucska a tökély legnagyobb fokával tett, s a 180 fontos 13 éves fiu láthatásában örömet találjon.

Batthányi és Kossuth mellszobrait, melyek a palotából kimenethez közel vannak, még egyszer látni vasszamentem a kertből, meg sem goudolva, hogy ily rövid idő után új bemeneti díjt kelljen fizetni. Azonban úgy volt, s mint a velem voltak azután mondták, kiabált is utánam a Policeman, de én nem vettem

ésre, ő pedig, valószínűleg szándékom ártatlanságát belátva, békén hagyott.

Voltam Greenwichben; ott megkínált az állam egy rokkant kosztosa abból a fehér prófontból, a milyennel ő él; végig mentem a Themse alatti alaguton, voltam templomban, gallériákon, muzeumokban, a bankban, a börzén, a Dowerben, Barkley sörgyárában, állatkert, gyümölcscsarnok, árutárakban, melyek mindenike elegendő anyagot nyújtana egy-egy hosszú értekezésre, végre sok színházban.

Láthatod ezekből, hogy Londonról Londonból többet írnom már maga a tárgyóság is csaknem lehetlenné teszi, annyival inkább, mert holnap visszafelé indulunk.

Jelentése

a debreczeni kertészeti társulat választmányának az 1862. Nov. 16-dik napján tartott közgyűléshez.

1. Folyó évi febr. 9-kén, midőn ezen választmány működését megkezdette, állott az egylet 22 alapító és 125 részvényes, összesen 147 tagból; — aug. 17-kén a legközelebbi közgyűlés napján már 47 al. és 194 részv. összesen 241 tagot számított; — a mai napon pedig 61 al. 215 részv. összesen 276 tagja van. — A pénztár állása volt febr. 9-kén 532 frt. 75 kr. aug. 17-kén 1312 frt. s a mai napon 1660 ft. 62 1/2 kr., melyből 1539 frt 15 kr. a takarékpénztárban kamatozik. — Az eddigi összes bevétel az egylet keletkeztétől fogva tett 2794 frt 72 1/2 krt., az összes kiadás pedig volt 1134 frt 10 kr.

2. Az augusztusi közgyűlésben volt az egyletnek 6852 nemesített gyümölcs-csemetéje, melyből részint az ősz folytán, részint jövő tavasszal eladható 4040 db., 2518 db. pedig még meghagyandó. Erre nézve a választmány azon intézkedést ohajtáná megállapítani, hogy minden alapítónak egyenkint 24, és minden részvényesnek egyenkint 12 db. csemete adassék 1862-dik évi osztalékul, minden csemeténél 20-20 kr. díjért, ha az osztalék kiadása után valami fenn marad az 30 kr-jával oly formán árusíttassék el, hogy a társulati tagoknak vételi elsőségök legyen. — Memyi nemesítésünk van ez évről? miután azok nagy része alvószemre tétetett, még most biztosan ki nem mutatható, ez csak a jövő tavasszal történendő számbavételkor fog kitünni; egyébiránt a választmány ezen kedvezőtlen nyár folytán is igyekezett minél többet szemeztetni.

3. Az egylet használata alatt levő collegiumi f iskolában, miután a fák nagyobb része már termett az idén, fő feladatának tekintette a vál. a fajok tanulmányozását s a netalán becsusztott tévesztések helyre-

igazítását, azon kellemetlenséget igyekezvén főképen elhárítani, hogy a tagok és vevők mást ne kapjanak, mint a mi fel van írva. — A nyári gyümölcsből bevett az egylet 23 frt 33 1/2 krt. a télből pedig a mi a nyár folytán le nem férgesedett, az még most is meg van, hogy tanulmányoztassék, vál. tag Domokos Lajos ur levén szives pinczéjében annak helyet adni. A tanulmányozás után az is el fog adatni.

4. A közgyűlés által f. é. aug. 17-kén tervben elfogadott kertészlakhhoz és mellékleteihez szükséges anyagoknak ingyen kiszolgáltatására a nemes város Tanácsa felkérte, f. é. sept. 4-kén 8434 sz. a. kelt végzése folytán, pártfogoló kegyeleténél fogva 14000 vas, 30000 cser és 1500 épülettéglát, 5250 lapos és 36 db. kupos cserepet, egy csomó két öles hosszú fát, két kutágast és gémet, 40 f. öl faragott tölgyfát s 30 db. másfél öles tölgyfa deszkát díj nélkül utalványozott. Melyért a választmány a tek. Tanácshoz intézett levelében köszönetét kijelentette s a pártfogó kegyeletet jövőre is kiterjeszteni kérte. Ezen adományozás folytán az építkezési költség, mely egyedül a kertészlakit illetőleg is 1823 frt 30 kr-ra volt téve, a pincze és két kut hozzá járulásával is csak 1380 ftra megy. Miután azonban az építkezés még nincs, sőt — hogy az épület annál tartósabb és egészségesebb legyen, — a jövő tavasznál elébb nem is lesz bevégezve, annál fogva a végleges jelentés is csak akkor történhetik meg. Csak annyit tartunk most szükségesnek megjegyezni, hogy Barcsai Miklós építész urnak még semmi sem fizettetett.

5. A kertnek munkálatba vétele s különösen anyafákkal miként leendő beültetésére vonatkozólag egy kisebb választmány készíti a tervet, mely ugyan még elkészítve és beterjesztve nincs, de remélhetőleg még az ősz folytán valószínű lesz.

6. Csarnokunk a kezdet nehézségeivel bátran megküzdve, mind a folytonos kiállítás, mind a küzvetítés ügyében folyvást működik, s a három első hónapról 54 frt 60 kr. tiszta hasznót jövedelmezett. Megjegyzendő azonban, hogy a bolt felszerelése 314 frt. 97 kr-ba került, — ámbár a felszerelés tárgyai az egyletnek több évig tartó biztos vagyonát képezik, s hogy az ügynök fizetése is 3 óra 50 frtot tesz. A mennyiben azonban arról győződött meg a választmány, hogy a hetenkint változó felügyelő biztosok helyett sokkal czélszerűbb lenne egy állandó csarnok-felügyelőt alkalmazni, arról is intézkedett a 137 szám alatt.

(A 137 sz. j. k. czikk szerint Domokos Lajos ur 100 frt évenkinti tiszteletdíj mellett állandó csarnokfelügyelővé választatott.)

7. Kiállítást rendezett a választmány oct. 19, 20 és 21-dik napjain, a Casino teremében, az orsz. m. kertészeti társulat felhívására, bár ezen felhívás

nélkül is szándékozott azt rendezni. — A választmány a maga részéről ezen első kiállítással, annak mind terjedelme, mind belbecsére nézve meg volt elégedve; annyit azonban be kell vallania, hogy a közönség érdeklősége nem elégítette ki. mert mindamelllett is, hogy az előre meghatározott 3 nap helyett 4 napig tartatott nyitva a közönség számára, mégis csak 818 beléptijegy kelt el, úgy hogy az abból bejött 81 frt 80 krhoz hozzászámítva a tárgyjegyzékből árult 89 krt, s a kiállítási költségek fedezésére benn hagyott tárgyak árveréséből bejött 38 frt 33 krt is, a jövedelem csak 121 frt 2 kra ment, míg a kiadás 186 frt. 6 krt tett. De miután erős reményünk van, hogy a városi tek. nemes Tanács az 58 frt 40 krra menő nyomdai költséget benyújtott folyamodásunk következtében elengedendi, minthogy továbbá több apróságon kívül a 35 frtba került 35 kecskeláb is megmaradt az egyletnek további használatra, s végezetre a szellemi haszon, melyet az egylet ezen kiállításból meritett, megfizethetlen értékű: mindamelllett is, hogy ezen egész kiállítás költségei az orsz. m. Kertészeti Társulatot illették, választmányunk magára vállalta a hiánynak egyletünk pénztára által való fedezését, mely hiány — a nyomtatási költségek leszámítása után — 6 frt 64 krtban állapodott meg. Sőt hogy a természetők a kiállításra ezutánra is buzdittasának: az egyletnek a kiállítás rendezésébe befolyt tagjai össze raktak annyi pénzt, hogy ezen összegből, — melyhez a Pestről megjelentküldöttek közül csak egy adott 1 db. 1 frtos tallért, — öt első rendű díj osztatott ki egy-egy körmőzsi aranyból, és öt másodrendű, egy két db. négy pedig egy-egy db. 2 frtos tallérból álló. — Végezetre, hogy a központi küldötteknek egyletünk irányában kitüntetett érdemeik elismerését miként véleményezi választmányunk kijelenteni, az a 128 sz. alatti jegyzőkönyvbe igtatott határozatából tűnik ki.

(A felolvasott határozat így hangzik: „a vál. hálásan ösmeri el a tisztelt küldöttségnek s társainak kedves emlékbenn maradandó érdemeit, s miután a vál. a maga részéről őszinte háláját az orsz. m. kert. társulat elnöke mlgos b. Podmaniczky Lajos ur előtt küldöttségileg már kifejezte, — ohajtja, hogy elismerését és háláját a közgyűlés is fejezze ki egy levélben, s más részről nevezze ki azokat egyenkint mindnyájokat a debreczeni kertészeti egylet tiszteletbeli tagjaivá.)

8. A Walther János esztergomi tanító ur által az egylet rendelkezése alá bocsátott 35 frtnak elhelyezése és használatáról hozott határozat a 130 sz. a. a közgyűlés elibe terjesztetik; megjegyezvén, miszerint választmányunk az iránt is intézkedett, hogy annak 6%-tes kamatozása iránt a Takarékpénztár tek. választmánya megkerestessék.

(A vál. jegyzőkönyv 130. száma alatt ez áll: Olyvastatott Walther János esztergomi tanító urnak f. hó (oct.) 23-kán kelt levele, mely mellett az orsz. m. kert. társulat által a debreczeni kiállításra tett uti költségeinek fedezéséül neki ajándé-

kozott 30 frtot 5 frtal megpótolva, a debreczeni kert. egyt. rendelkezésére visszaküldé, oly czélból, hogy az, az ő emlékének fentartása végett valamely jótékony czélra fordíttassék, a választmányra bizván ezen czélnak megválasztását s a kivitel meghatározását.

Végzés. Örömmel értesül a vál. arról, hogy az oly jeles, mint szerény gyümölcsész Walther János ur a kedves emléket, melyet köztünk hagyott, a midőn egy részről maga is viszonozza, más részről ily szép módon megörökíteni is akarja; azért is elnök ur felkéréti, hogy az említett 35 frtot a takarékpénztárba 6%-tes kamatoztatásra még holnap tegye be, a tak. p. könyvecskét pénztárnok Tamásy K. urnak adja át, a ki azt „Waltheralapítvány“ czim alatt számadó könyvébe egészen külön kezelés alatt vezesse be, a nevezett összeg 6%-tes kamatja pedig, addig is, míg egy városi reáliskola felállítatnék, melynek nem sokára megtörténendő felállása iránt erős remény él a vál. keblében: a főiskolához kapcsolott polgári iskola növendékei között, — kik ez időszert a gyümölcs nemesítésből rendes oktatást vesznek, — az e tekintetben legügyesebb s legbuzgóbbnak adassék, mindenkor a nyári vizsga alkalmával, a választmány által, az illető tanítónak is meghallgatása mellett. Ha azonban az említett városi reáliskola felálland, akkor ezen „Waltheralapítvány“ annak növendékei közt fog a legjobb gyümölcsnemesítőnek, az említett módon kiosztatni, ha ugyan ott is taníttatni fog a gyümölcsnemesítés. A forinton felül eső krajczárok mind két esetben mindenkor a tőkéhez csatoltatnak. — Miről W. J. ur tudósíttatni, a közgyűlés pedig, jóváhagyás végett értesíttetni fog, s ha mind két helyen jóváhagyatott, akkor ezen intézkedés a főiskola igazgatóságának is tudomására juttatik.)

9. Vass Pál ig. kertész ur augusztusi körutjából megérkezvén, beadta uti jelentését, mely a 142. sz. a. jegyzőkönyvbe igtatott, mely jegyzőkönyvi szám a tek. közgy. előtt ezennel felolvasatik.

(J. k. 142. sz. Felolvasatván Vass Pál ig. kertész ur jelentése stb. — örömmel látta a választmány a felolvasott, tudományos szakavatottággal szerkesztett, élvezettel s okulásal végig hallgatott jelentésből azon buzgalmat, melylyel ig. kertész ur feladatának megfelelni igyekezett, — azon pénzt, melyet ezen uti költségeinek fedezésére adott, a legjobban látja elhelyezve s biztosan reményli, hogy ezen kiadás az egyletnek, az egyleti kert berendezése s ápolása által fog legbővebben kamatozni.)

10. Az alapszabályokra vonatkozó 87 sz. a. cikk is, és az ennek folytán rendbeszedett illetőleg ujonnan szerkesztett alapszabályok megerősítés végett felolvasatnak.

(A 87 sz. cikk szerint a társulati szabályok a mlgu helytartó tanácstól mint hiányosak, az 1852-diki egyleti szabályokhoz alkalmazás végett visszaküldetvén, az ujonnan szerkesztéssel Telegdi K. László és Kovács János urak választmányilag megbizattak, s ezek fogalmazványa a közgy. előtt felolvasatik.)

11. Midőn a közgyűlés a kiosztandó csemeték árát és mennyiségét meghatározta, intézkedett a választmány, hogy azok, a kik osztalékukat még az ősz folytán ki akarják venni, azt mielőbb megtehessék, s ezen intézkedés minden egyleti tagnak nyomtatott íven tudtára fog adatni. De azok, a kik az egyletnek nem tagjai, ez őszön épen nem, s jövő tavaszon is csak akkor fognak csemetét kapni, midőn az egyleti

tagok már kielégítették. — A diszfákra nézve ohajtja a választmány, hogy miután azokból ugyis csak 118 darab van eladó, azok az egyleti tagoknak is azon az áron adassanak, mint a nem tagoknak, azaz a veres ákác 30 kron, a zanót (cytissus) 10 kron; csak hogy az egyleti tagoknak vételi elsőségök legyen.

A Kis templom építtetése ügyében.

E lap m. számában közöltetett az egyh. közgyűlésből a keresztyén hívekhez intézett fölhevítés; az ügy iránti érdekeltségéből jónak látom közölni az egyháztanácsnak e tárgyban tett további intézkedéseit is. Legközelebbi ülésében kijelöltettek az egyházi tanácsnokok az aláírások gyűjtésére, minden tizedbe hárman; s hogy az adakozásra felhívás s az adományok bejegyzése egyöntetű legyen, különösen pedig, hogy az adakozókra nézve az adományok befizetése megkönnyíttessék, s így az Isten dicsőségére szánt adakozások minél bővebben folyjanak be, figyelmökbe ajánlatott az eljáró presbytereknek:

a.) keresztyén lakostársaink buzgóságára minden módon hatni igyekezzenek, hogy Isten segédelmével szerzett vagyonukból, az Isten házána ujonnan építésére maguk megerőltetésével is járuljanak, s hogy a nagyobb adakozások könnyebb módon befizethetők legyenek;

b.) adják tudtára minden adakozónak, hogy nem szükség adományait az aláíraskor egyszerre lefizetni, hanem például ki 500 frtot ajánl, azt két, három, vagy öt év alatt is teheti; — azonban

c.) az ily több év alatt befizeltetni ígért adakozás első éveül a jelen 1862 vélessék;

d.) az egyszer mindenkorra ajánlott összeget sem okvetlen szükséges kifizetni az aláíraskor, de megjegyztessék, hogy azt az adakozó mikorra, vagy mily részletekben igéri a pénztárnál befizetni;

e.) nemcsak készpénz, de termény, téglá és homok behordás, vagy napszám is levén ajánlhatók, az ily módon adakozók a hova és mikor beszállítás s munka teljesítésre nézve eleve értesíttetni fognak;

f.) activ kötelezvényt is fogadjanak el a presbyterek, csak hogy az az egyházipénztár részére átengedéssel elláttassék;

g.) a más valláslekezetten levők ne szólíttassanak föl adományozásra, önkénytes adakozásaik azonban köszönettel fogadtatván, az aláírási íveken bejegyeztessenek.

Minthogy ily szent célra történő adakozásoknál a legnagyobb nyilvánossággal szükséges eljárni, elhatározatott, hogy az adakozók nevei az adományozott összegek felemlítésével számos példányban kinyomattatván, e sorozat a lakosok között kiosztassék.

Midőn e czélszerű intézkedéseknek a legjobb sikert buzgó lélekkel kívánom: nem mulasztatom el egyszersmind keresztyéni szeretettel e város kegyes házigazdái és lakói, tehetősbejt és szegényeit felhívni, hogy miután templomépités oly ritkán történik, hogy arra adakozni gyakran két-három életkorban sincs alkalom: ha máskor másra egy fillért adtak, most e szent célra tized adjanak, s adakozásra rokonaik, ismerőseik sőt cselédjeiket is buzdítsák, serkentsék. Már is tudunk esetet, midőn a cseléd, kinek szolgálati béréen tul semmije nincsen, hallván az új templom építtetését emlegetni, önkényt fölajánlá filléreit. Szólítsák föl a szülők saját gyermekeiket is; — minő szép érzés fog támadni kebleikben ha majd felnőve s emberkort érve, rátekinenek a diszes imaházra, s elmondhatják, hogy zsenge korukban ők is járultak annak építéséhez, megtakarított zsebpénzeikből.

Igy s csakis így fog ékesen felemelkedni az alapjaiban megromladozott szentegyház, így fogja áldani az utókor a most adakozóknak már akkor elenyészett hamvait, így fog a jelen az utódoknak is buzdító példaul szolgálni arra nézve, hogy szent és kegyes célokra bő mértékben nyújtandó adományokkal az Ur színe előtt azok is mindenkor megjelenjenek.

Egy presbiter.

Közélet.

Mult számunkban azon örveneetes hirt közöltük olvasóinkkal, hogy Hollósy Kornélia e héten nálunk fellépend. E hirünket a leghitelesb forrásból vettük, de ugyanabból most arról értesülünk, hogy a művésznő, közbejött körölmények miatt adott szavát most be nem válthatja, hanem igéri, hogy városunkat a jövő tavaszon látogatandja meg.

Csokonai születése emlékünnepe a ref. collégiumi tanulók önképezdeje f. hó 16-kán az idén is megülte. Meghívta ez ünnepélyre az egész tanulósgot, s hogy többet nem tett, annak oka csak az, hogy ugy kívántatott. — Balogh F. elnöki megnyitó beszéde után Illy és L. „Csokonai emlékezetét“ szavalt, aztán Bihari P. tartott emlékbeszédet, végül Zsujtai I. szavalt Csokonai „Ó esztendő“-jét. — Az ünnepély egész csendességben ment végbe, s a költő arcképe feletti borostyán koszoru megújítása mellett, az emlékezet szövétnekének lobogtatása és a kegyelet melegének szétömlesztése képezték egyedüli fényét és magasztosságát.

Kertészeti társulatunk őszi közgyűlésében — melyen mintegy 40 tag volt jelen, — a mai számunkban közlött jelentés egyes pontjai részint tudomásul vétettek, részint helyeseltettek és megerősítettek. Csupán az alapszabályok új szerkezete volt némi vita tárgya; s erre nézve a határozat a jövő közgyűlés számára tartatott fenn.

Tudatjuk ez alkalommal, hogy a társulat épülete már fedél alatt van s jövő tavaszon egészen készen lesz, s valószínű, hogy a jövő évben a társulati kert is berendeztetik.

A magyar nemzeti színháznak 1860. ápril 1-től 1861. mártius végeig összesen 212,220 frt 85 1/2 kr. bevétele és 218,230 frt 26 kr kiadása volt.

Kertészeti csarnokunkba a múlt héten két dió küldetett be, mely egy fának ez idén már második termése. Termett Varga Imre ur vargautczai 2182-dik számú háza udvarán.

Az „Alföld“ 265-dik számában egy debreczeni r. l. a járdák kiburkoltatásáról irván, hozzá teszi:

Célszerű lenne, ha ezután a város, rendőri tekintetben szigorubb felvigyázatot tartana a jövő menő kocsikra nézve; mert a kocsisok most ott fogják ki lovaikat a hol nekik tetszik s trágyát és szemetet ott hagynak a hol étettek. — R. l. megemlítendőnek véli azt is, hogy éjjeli rendőreink rosszul felelnek meg hivatásuknak; ez pedig onnan ered, mivel régi szokás szerint a háztulajdonosok állítják ki az öröket, ezek pedig sem beavatva, sem arra hivatva nincsenek. Debreczen városát megilletné rendes éji őrség felállítása.

Mind a két indítvány megérdemli a hatóság figyelmét.

B. Bémer László volt nagyváradai püspök, ki a forradalom következtében 20 évi fogságra volt ítélve, a f. hó elején Unghvárott meghalálozott.

Az alsószabócsi tiszaszabályozó társulat m. hó végén tartott közgyűlése jegyzőkönyvének városunkra vonatkozó 11-dik pontja így hangzik:

Sz. kir. Debreczen városa a társulati gyűléshez intézett beadványában a felett panaszkodván, hogy mentesített árterületének a Hortobágy mellékén fekvő része, székes sivar természeténél fogva, a Tisza elzárása óta, a haszonvételben évről évre sülyed, és hogy ezen kiterjedt birtokának, — főkép ily tartós szárazságban, az érte szabályozási díjak fejében fizetendő összeghez aránylag, igen jelentéktelen hasznát látja, — sőt azt tapasztalja, mikép így tartván az időviszonyok, a város közönsége eddigi gazdasági rendszerében, felette nagy károknak leend kitéve; kéri tehát, miszerint ezen nyommasztó helyzet tekintetbe vétetvén, közgyűlésileg rendeltessék el, hogy legalább határának jelentékenyebb természetes recipiensei; jelesül a Hortobágy, az Árkus, a Kadarcs, vagy ezek egyike, a Tiszával kapcsolatba tétessék, hogy ezen száraz sivar területeik annak idején vizet kaphassanak.

A közgyűlés sz. kir. Debreczen városának ezen kérelmét, amennyiben az a társulati alapszerződés 7-ik pontja, utolsó részének ezen tartalmával: „nemkülönb az egész tiszavölgyi vizszerkezetnek bárminémű hasznosítását is befoglaljuk“ — megegyezik, — elvileg méltányolja. Azonban, épen ezen alapszerződés értelmében még nem látja az összes szabályozási ügyet azon ponton, mikép a Debreczen városa által javaslatba hozott hasznosítási mód irányában a társulat részéről történhessék valamely lépés, — annál kevésbé, mert a mint a Jan. 31-kén 1862-ben tartott közgyűlés a felhívott alapszerződés értelmében kimondta, csupán az anyamunkálatok végleges befejezése után foglalhat helyt a netalán történt tulterheltesek kiigazítása, és csak akkor lesz megítélhető, hogy az ily kiigazítások mikép történjenek, és a felszólaló város által javaslatba hozott hasznosítási mód, azok sorába mikép és mennyiben vétessék e fel vagy ne? — addig nem maradván egyéb hátra, mint hogy vagy kisebb körű társulatok létesítsék az ily terveket, vagy pedig, hogy az illetők összegyűjtsék az adatokat, lehelőleg megtétessék az előmunkálatokat, egyszóval, érleljék az eszméket, melyeket a magok érdekében a társulat közremunkálásával létesíthetőknek reménylenek.

Piaczi árak nov. 18-kán.

Közép ár: 1 pozsonyi mérő tiszta buza 5 frt. 60 kr. — Kétszeres 3 frt. 20 kr. — Rozs 2 frt. 15 kr. — Arpa 1 frt 75 kr. — Zab 1 frt. 45 kr. — Tengeri 2 frt. 50 kr. — Köles 2 frt. 70 kr. — Kása 4 frt. 60 kr. — Egy mázsa szalonna 30 — 35 frt. — kr. — Egy font marhabus 16 kr.

Kiadó: a debreczeni Szinüggyegylet.

Szerkesztő: Illésy György.

Kimutatása

a csász. kir. szabadalm. tiszavidéki vasut üzlet-bevételeinek.

1862. Az üzletben lévő vonalok hossza 78 1/2 mérföld	B e v é t e l			
	Utazók száma	Uti podgyász gyors és teheráru	Utazók száma	Uti podgyász gyors és teheráru
		máza [fut.]	forint	podgyász és teheráru
		kr	kr	kr
Oktober ... havában ... Január 1-től September végéig	40,090	577,634 48	103,144 87	7,058 17
	348,255	4,317,400 15	864,289 57	47,507 65
Összesen:	388,345	4,895,034 63	967,434 44	54,565 82
1861. Az üzletben lévő vonalok hossza 78 1/2 mföld				
Oktober ... havában ... Január 1-től September végéig	49,957	764,879 65	127,324 90	8,067 35
	373,813	5,437,680 29	907,544 26	63,385 39
Összesen:	423,770	6,202,559 94	1,034,869 16	71,452 74
				1,776,988 15
				2,454,222 13
				274,326 19
				2,179,895 94
				2,534,978 61
				2,883,310 05

A cs. kir. tiszavidéki vasut Igazgatósága.

főtanoda tanári testülete s az egyetemes tanuló ifjuság, ezennel legbelsőbb háláját fejezi ki a jószívű áldozók kegyadományaért. Isten áldása lebegjen az adományon s e város kifogyhatlan jószágú polgárain.

Debreczen 1862. nov. 18.

Balogh Ferencz
főtanodai kornagy (senior.)

Vasuti-menetrend

érvényes 1862. decz. 1-től kezdve, az 186 2/3. téli havakra.

I. Kassa és Nagyváradraufele		II. Aradfelé		III. Kassa és Nagyváradról Pest és Bécsfelé		IV. Arad Pestés Bécsfelé	
Bécs . . . . . ind.	8 óra — perc este	Bécs . . . . . ind.	8 óra — perc este	Kassa . . . . . ind.	5 óra — perc reg.	Arad . . . . . ind.	9 óra 33 perc déle.
Pest . . . . . "	6 „ 25 „ reg.	Pest . . . . . "	6 „ 25 „ reg.	Forró-Encs . . . . . "	6 „ 25 „ „	Csaba . . . . . "	11 „ 59 „ „
Czegléd . . . . . "	9 „ 27 „ „	Czegléd . . . . . "	9 „ 37 „ „	Miskolcz . . . . . "	7 „ 52 „ „	Mező-Tur . . . . . "	2 „ 20 „ délu.
Szolnok . . . . . "	10 „ 27 „ „	Szolnok . . . . . "	10 „ 59 „ „	Tokaj . . . . . "	9 „ 35 „ „	Szolnok . . . . . "	4 „ 18 „ „
Püsp.-Ladány . . . . . "	1 „ 26 „ délu.	Mező-Tur . . . . . "	12 „ 34 „ délu.	Debreczen . . . . . "	12 „ 12 „ délu.	Czegléd . . . . . érk.	5 „ 31 „ „
Debreczen . . . . . "	3 „ — „ „	Csaba . . . . . "	3 „ 3 „ „	Püsp.-Ladány . . . . . "	1 „ 45 „ „	Pest . . . . . "	8 „ 37 „ este
Tokaj . . . . . "	5 „ 25 „ „	Arad . . . . . érk.	5 „ 20 „ „	Szolnok . . . . . "	4 „ 44 „ „	Bécs . . . . . "	6 „ — „ reg.
Miskolcz . . . . . "	7 „ 24 „ este			Czegléd . . . . . "	5 „ 41 „ „		
Forró-Encs . . . . . "	8 „ 44 „ „			Pest . . . . . "	8 „ 37 „ este		
Kassa . . . . . érk.	10 „ 27 „ „			Nagyvárad . . . . . ind.	10 „ 6 „ déle.		
				B.-Ujfalu . . . . . "	11 „ 34 „ „		
Püsp.-Ladány ind.	1 „ 58 „ délu.			Püsp.-Ladány érk.	12 „ 48 „ délu.		
B.-Ujfalu . . . . . "	3 „ 13 „ „						
Nagyvárad . . . . . érk.	4 „ 38 „ „						

Köszönet nyilvánítás.

Ósi gyakorlat szerint az idén is felkeresé saját tűzhelyeiknél e város jószívű polgárait a helybeli főtanoda ifjusága, segílyt kérendő a főisk. tápintézet javára, következő szerencsés eredményel. Terményekben befolyt adomány: 8 köböl egy véka búza, 50 köböl 2 véka kétszeres, 2 köböl abraknak való, 168 véka csöstengeri. — Készpénzben nyert jótétemény 410 frt 80 kr osztrák értékben, egy darab koronás tallér és két darab huszas ezüstben. E

A közállomásokról indulás ideje, a minden pályaudvaron kifüggesztett részletes menetrendben van kimutatva.

A debreczeni vásárok alatt Czegléd és Debreczen között, a cs. k. szab. osztrák állam vasut társaság személy — vonataihoz csatlakozólag, a személy vonatok mind két irányban ugyanokint kétszer fognak közlekedni; miről a részletes tudósítás annak idejében közzé fog tétetni.

HIRDETÉSEK.

Téli idény czikkek.

1-ször Ditmárféle Solár folyadék (Fluid) **lámpák**, a legújabb szerkezettel; melyek terjedelmes világosság — egyszerű és tiszta kezelés és főleg olcsóság mellett, utczák, folyosók, vendéglők, kávéházak, boltok, műhelyek s termék világítására különösen alkalmasok, — talpazattal, fali és függő szerkezettel 1, 2, 8, és több lángra;

2-szor a fentebbi lámpákhoz, finomított Solár **olaj**;

3-szor Ditmár mérsék olaj **lámpák**, konyhák, szobák s folyosók világítására;

4-szer Ezen lámpákhoz finomított lámpa **olaj**.

5-ször Mind ezen lámpák kellékei, u. m. Phönix **lámpa belek** — villanyos **gyújtók** — üveg **golyók** — üveg **csövek** — **ollók** — üveg **tisztítók** — olaj **kannák**, stb.

6-szor Szoba padlat **fénymáz**, a legtartósabb, legegyszerűbb és legolcsóbb mód szobák és termék padlatait néhány óra alatt kifényesíteni, (nyomatott utasítással) és asztalos fénymáz.

7-szer Téli **csizmák**, női és gyermek **topánok** — szarvasbőr és toskin **keztük** — vadász **harisnyák** — Douxer harisnyák és **lábtük**, — alsó **nadrágok** és Douxer **ingek, szőnyegek, fakosarak** stb.

Valamint más norinbergi és egyéb diszcikkek jutányos áron kaphatók

Szepessy Antalnál.

Hirdelmény.

— Az Ausztria minden tartományában jó hírnevéről ismeretes, Németország első rangu orvosi egyetemei által megvizsgáltott, és a magyarországi helytartótanács által kitünő alkalmazhatása miatt engedélyezett **Weber-féle**

egyetemes köszvényvászon;

mindenféle bajok: köszvény, rheumatismus (csuz), torokbajok, orbáncz, mindenféle láb vagy kézbéli görcsök és különösen vér-érdagadás, főbéli köszvény, dagadozott tagok, kimerülés és oldalnyílások ellen, a leggyorsabb sikerrel és a legnagyobb biztonsággal használható szer.

Egy utasítással ellátott köteg ára 1 frt 5 kr. Kétszer oly erős, terhesebb bajok ellen 2 frt 10 kr. Ugy szintén a híres

párisi egyetemes tapasz

minden lehető sebek, elfagyott tagok és tyukszem ellen: a hozzá mellékelt utasítással 55 uj kr. nagyobb adagban 52 uj kr.

Kaphatók Debreczenben csupán

Rothschnek Károly ur gyógyszer-tárában;

Aradon Probst J. F. urnál. Miskolczon Spuller A. urnál.

Hirdetés.

A debreczeni kir. váltótörvényszéknek. f. é. oct. 16-kán 13160. sz. a. kelt végzése, a Bécsi kereskedelmi törvényszék f. é. sept. 27-kén 85415. sz. a. kelt meghatározása folytán ezennel közhírré tétetik, hogy Schreyer Albert részére Tornay Ferencz től 580 frt 74 kr. s járulékaí erejeig lefoglalt 5 db. ló és 2 szekér f. é. novemberhó 24-kén d. u. 5 órakor közárverésen el fog adatni.

Debreczen 1862. Nov. 18.

a törvényszéki kiküldött.

Meghívás.

A debreczeni zenede-egylet 1862. évi november 23-kán d. e. 10 órakor az egylet szállásán (gr. Dégenfeld-ház piacz 5-dik szám) tartandó közgyűlésére az alapító és rendes tagok tisztelettel meghívhatnak. — Debreczen. Az 1862. nov. 6. tartott választmányi ülésből.

Vincze Viktor
jegyző.

Farkas Ferencz
elnök.

59^{dik} ÁRJEGYZÉK

az „István” gőzhengermalom gyártmányairól.

(Debreczenben költségmentesen, készpénzfizetés mellett, osztó ár értékben, kötelezettség nélkül.)

A. asztali dara nagy szemű	14 frt.	40 kr
B. ugyanaz apró	14 "	40 "
C. dara középszerű	12 "	40 "
0. királyliszt	13 "	40 "
1. lángliszt	12 "	20 "
2. montliszt	11 "	" "
3. zsemlyeliszt	9 "	80 "
4. fehérkenyérliszt 1-ső rendű	8 "	" "
5. ugyanaz 2-dik "	7 "	" "
6. barnakenyérliszt	5 "	40 "
Kétszereliszt	6 "	30 "
Rozsliszt 1-ső rendű	7 "	20 "

Rozsliszt 2-dik rendű	4 frt.	80 kr.
00. árpakása	13 "	" "
0. árpakása	14 "	" "
1. árpakása	11 "	" "
2. árpakása	9 "	" "
3. árpakása	6 "	50 "
4. árpakása	6 "	" "
Árpaliszt	2 "	40 "
Dercze	2 "	40 "
Lábliszt	2 "	140 "
Korpa	2 "	" "
Buzaalj	2 "	80 "

Minden zsákért 1 frt. 5 kr. lefizetendő. E betétet azonban a vevő visszakapja, ha a zsákot, az elvitel napjától számított legfeljebb 3 hó alatt, hiba nélkül, bérmentesen visszazsallítja.

Debreczen 1862. Nov. 6.